

2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról¹

A **Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának** való megfelelést valószínűsítő dokumentum
(*nemzeti érték: magyar alkotótevékenységhez, termelési kultúrához, tudáshoz, hagyományokhoz, tájhoz és élővilághoz kapcsolódó, nemzetünk történelme, valamint a közelmúlt során felhalmozott és megőrzött minden szellemi és anyagi, természeti, közösségi érték, vagy termék*)

Fellner Jakab 1722-ben Nikolsburgban született, és 23 éves volt, amikor Tatán letelepedett. 1754-ig a ráckevei és a békési uradalmak építkezéseiben dolgozott, majd 1761-ig Komárom megye szolgálatában állt. Tehetségének első felismerője Galánthai Balogh Ferenc jószágkormányzó volt, aki az Eszterházyak jóindulatába ajánlotta őt, így lett a pápai és a tatai hitbizományi birtokok építész. Fellner a helyi építőmesteri gyakorlatból kinövő autodidakta építész volt, aki kis és nagy feladatokkal egyaránt sikerrel birkózott meg. Magyarországon a klasszicizáló későbarokk stílus legegényibb képviselője, masszív formálás, nyugodt előkelőség, választékosság jellemzi munkáit. Korai, barokkosan alakított épületei a későbbiekben klasszicizáló alkotásoknak adnak helyet. Ebben szerepet játszottak azok az utasítások, melyeket Eszterházy Károly püspök adott neki, de hatással voltak rá Blondel metszetes sorozatai is. Meghatározó szerepe volt Tata, Veszprém, Pápa és Eger városképeinek a kialakításában. Összesen több mint kétszáz épületet tervezett, amiből száz még ma is áll. Balogh Ferenc részére építette a tatai kiskastélyt 1751-ben, az Eszterházyak részére pedig megtervezte a tóparti kastélyt, ami végül is nem került megépítésre. 1764–69 között viszont megépítette számukra a ma is álló kastélyt, bővítette és átalakította a cseklészi kastélyukat és feltételezhetően ő építette a tallósi kastélyt is 1763-ban, melyet később átépítettek. Ugyanez évben dolgozott Pápan az Eszterházy kastély belső átalakításán is s neki tulajdonítják a Lamberg család móri kastélyát is. A vidéki templomok, házak, vendéglők, malmok sokasága bizonyítja viszont azt is, hogy Fellner sohasem utasított vissza kis munkákat sem, azokat is ugyanolyan lelkiismeretesen végezte, mint a kastélyok tervezését, építését. A tatai plébániatemplomot 1751-ben Pilgram tervei szerint kezdték el építeni, majd Fellner és annak segédje, Grossmann tevei alapján épült tovább, illetve fejeződött be. Több dunántúli templom és kápolna közül, melyeket Fellner épített, kiemelkedik a pápai templom (1774–83) mely klasszicizáló homlokzatával és világos, tágas belső terével a magyar templomépítés egyik típusalkotó őse.

Fellner sajátos területe a palotaépítés. Ebben a műfajban kiemelkedő alkotásai a Móri Lammberg kastély, az egri érseki palota, a tatai piarista rendház, a veszprémi agg papok háza, a veszprémi szeminárium, az egri nagypréposti palota, valamint a Batthyány Ignác-féle kerti pavilon. Európai mércével mérve is egyik legjelentősebb alkotása a veszprémi püspöki palota.(1765–76). Hasonlóan kiemelkedő minőségű épület a Líceum is.

Fellnert az Eszterházyak Bécsből invitálták Tatára. Ezt követően a püspök csaknem húsz éven keresztül foglalkoztatta. 1773-ban Eszterházy közbenjárására kapta meg a *fellenthali* előnevet annak elismeréséül, amit Magyarországon alkotott. Miután Eszterházy szolgálatába került, a vele kötött szerződés annyira igénybe vette az építész minden idejét, hogy a püspöktől kapott megrendeléseken kívül mással nem is nagyon tudott foglalkozni. 1780. december 12-én halt meg Tatán.

Első egri munkája a **püspöki (ma érseki) palota** bővítése, aminek során felépítette azt a két oldalszárnyat, melyek a kápolnát, illetve a lépcsőházat és a kocsithajtót foglalják magukba.

Fellner Jakab (egri) főműve a **Líceum**, melyet a püspöki palota bővítése után épített, mintegy 20 év alatt és a magyarországi barokk építészet egyik legkiemelkedőbb alkotása. Az első olyan épület Magyarországon, melyet kimondottan egyetem céljára emeltek.

Fellner Jakab nevéhez köthető a **Nagypréposti Palota** (ma Bródy Sándor Könyvtár), valamint a Kossuth Lajos u. 8. sz. alatti épület udvarán lévő úgynevezett **Batthyányi-féle kerti pavilon**. Jelentős szerepe volt a 18. század második felében díszkertté alakított **Érsekkert** építészeti munkáinak megvalósításában is.

Fellner Jakab jelentős szerepet játszott városunk barokk arculatának kialakításában, valamint nevéhez fűződik a város egyik legemblematisabb épületének, a Líceumnak a tervezése.

Eger, 2021. december 9.

Dr. Emília